

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан К.В. Коковну Халкъны бирлигини кюню бла А Л Г Ы Ш Л А У У

Къабарты-Малкъарны хурметли жамауаты!

Сизни Халкъны бирлигини кюню бла алгышлайма!

Бу байрам миллет сезимибизни энчилиги кёрюзтеди, Ата журтубузну къадарында магъаналы ишлени, патриотлукъну, инсанлыкъны эм Россейни кёп миллетли халкъны бирлигини ёмюрлюк төрелерин эсибизге салады. Бююнлюкде, бусагъатны къыйын излемлерине жууаплай, биз къыралны айтхылы озгъан жылларына, ата-бабаларыбызны хорламларына эм урунуу жетишимлерине таянырга борчлубуз, аланы жигитликлерине, деменгили тарыхыбызгъа тийишли болургъа, тин бирлик сезимибизни бла Ата журтубузгъа сыймеклигибизни сакъларгъа да.

Бирлики бла граждан байламлыкъны, бир бирге ышаныууу бла келишиулюкню төрелерин тутта билгенибиз бла ётерикбиз къайсы къыйынлыкълардан да, алай бла тамамлаялыкъбыз республиканы айнытуу, адамланы жашауларын игилендириуу жаны бла ишлени.

Сизге жетишимле, мамырлыкъ, насып, саулуку-эсенлик тилейме.

Гюлле салыу

Кёп жыл озса да, бизни арабыздады

1 ноябрьде Къабарты-Малкъарны халкъ поэти, Ленинчи, СССР-ни, РФ-ни да Къырал саугъаларыны лауреаты Къулийланы Къайсынны туугъан кюнюдю. Аны эсгере, Къулий улу атлы проспекте эсертмесине Къабарты-Малкъарны жамауаты жыйылгъан эди. Ары республиканы Парламентини, Правительствоосуну, жамауат биригиулене келечилери, устазла, поэтни къалам къарындашлары, анга сый берген, факхмусу, адамлыгы ючюн да ыспаз этгенле адамла келген эдиле.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Комиссия

Казбек КОКОВ : Битеу къолда болгъан онгланы бла ырысхыны наркоманиягъа къажуу кюрешге бурургъа керекди

КъМР-ни Правительствоосуну ююнде Къабарты-Малкъар Республикада Наркотиклеге къажуу комиссияны жыйылуу болгъанды. Аны республиканы Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан К.В. Коков бардыргъанды.

Кенешге КъМР-де баш федерал инспектор В.А. Канунников, КъМР-ни Парламентини Председатели Т.Б. Егорова, КъМР-ни Правительствоосуну Председатели Мусукланы А.Т., министрстволаны бла ведомстволаны, право нызамны сакълауу органланы бла кюч структураланы, шахар эмда район администрацияланы башчылары, жамауат биригиулене келечилери къатышхандыла.

Жыйылууда терроризмге къажуу муниципал комиссияланы жаш адамланы наркоманиядан кери этуу жаны бла ишлери сюзюлгенди, наркотиклени эмда адамны башын хайран этген башха уулу затланы законсуз сатыу-алыуу къажуу кюреш не хайыр бергенине къаралгъанды, «Шарх-шарх - 2018»

ведомстволары аралы оператив-профилактика операцияны эсеплери чыгъарылгъандыла. Наркотиксиз болалмай къалгъанлагъа, ол санда тутулуп тургъанлагъа да, багъыуу, андан ары жашауларын къуаргъа болушууу амалларын бютюн игилендирирге кереклисине энчи эс бурулгъанды.

Терроризмге къажуу муниципал комиссияланы ишлени эсеплери алада энта да кемчиликле кёп болгъанларын, профилактика мадарланы къыйматларын кётюрюрге, кючлендирирге кереклисине кёргозтедиле, дегенди Коков. Сёз ючюн, наркотиклеге къажуу кюрешни программаларына кёре жер-жерледе этилик мадарла жалаанда Прохладный шахарда, Прохладна, Урван эмда Лескен районлада белгиленгендиле.

Май, Чегем эмда Бахсан районлада, Бахсан шахар округда медицина учреждениялада психиатр-нарколог врачла жетишмейдиле. Республиканы районларында кеси аллына ёсген кендири жокъ этуу бла

кюреш тийишлисича бардырылмаиды.

- Битеу къолда болгъан онгланы бла ырысхыны наркоманиягъа къажуу кюрешге бурургъа керекди, ол заманда андан къыймат чыгъарыкъды. Наркотиклеге къажуу программаны толтурууу жалаанда бир ведомствону бюнонуна салыу төрени кюреш заман болгъанды. Бек алгъа анга жер-жерледе наркотиклеге къажуу комиссияла себеплик этерге керекдиле, - деп чертгенди Коков.

Сюзюлген теманы юсюнден кеслерини оюмларын айтып Элбрус, Бахсан районланы, Прохладный шахар округу жер-жерли администрацияларыны башчылары Залийханланы К.Х.-О., А.Х. Балкизов, И.В. Тараев, КъМР-ни саулуку сакълауу министри М.Б. Хубиев, КъМР-де УФСИН-ни къуллугъун толтургъан Ч.Г. Бермамитов сёлешгендиле.

КъМР-ни Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан эмда Правительствооуу пресс-службасы.

Жазылыу-2019

«Заманны» - хар таулу юйге!

Багъалы шуёхла!

Ана тилибизде чыкъгъан газетибиз къыраллыгъыбызны магъаналы белгилеринден бириди. Аны таулу юйюргеде болуу, кёрюнюуюу къуу-анчды, ёхтемликди. Ол кесибизни ёз халкъыбызны адамына санагъаныбызны шагъатлыгъыды, сабийлерибизни, туудукъларыбызны тюз ёсдюрюнюу, тилибизни ышангылы сакълауу шартыды. Алайды да, келигиз, «Заманнга» жазылайыкъ, аны алайыкъ, окъуюкъ!

Жазылуу алты айга багъасы - 579 сом 36 капек.

Бизни индексибиз - 51532

БЕЛГИЛЕУ

Комсомол заманларын эсгергендиге, ёсюп келген төлөгө насийхат сөзлө айтхандыла

«Комсомол - ол жыл сан туюлду, кьадарымды!» - деген ат бла бу кюнде Черек районда ВЛКСМ-ни 100-жыллыгын кьууанчлы халда белгилегендиге. Ингир башларыдан алгьа уа, район арада Владимир Ленинни эсгертмесине гюлле салгьандыла, деп билдиргендиге бизге Черек районну пресс-службасындан.

Залда комсомолну ветеранлары, билим берген учреждениялары башчылары, жамаут организациялары келечилери, районда жашагьанла, школчула да олтурдыла. Аланы жер-жерли администрацияны башчысыны орунбасары Улбашланы Сахадин, ВЛКСМ-ни райкомуну тюрлю-тюрлю жыллада биринчи секретарлары болуп тургьан Кьазийланы Анатолий, Акыланы Хасан, Тюменланы Мурадин эмда алгыннгы экинчи секретары Мусарби Урусов да алгьышлагьандыла, ёсюп келген төлөгө кьп насийхат сөзлө да айтхандыла.

Бу ишни кьурагьанла жыйылынуу кезиунде районну комсомолунда

тюрлю-тюрлю жыллада тири ишлегенле грамотала бла бюсюреу кьагьытла бергендиге. Сабий чыгьармачылык юйде юйренген кьызыкьла бла жашчыкьла уа жырла эмда тепсеуле бла сауьагьандыла. Комсомол жылланы

жырлары бла назмулары ол заманлада жаш адамланы урушда жигитликке, аламгьа, уллу кьурулушлагьа талпындыргьанларын эсге салгьандыла.

Люба АДИЛОВА.

КУЛЬТУРА

ТАУЛУ ЖУРТНУ ЮСЮНДЕН ФИЛЬМНИ ТЮРКДЕ БЕК ЖАРАТХАНДЫЛА

6 ноябрьде тырнауузчула кеслерини Культура дворецлеринде Кьумукьланы Магометни «Юй» деген кинофильмине кьараргьа боллукьдула. Бу жаш адамны республиканы жамауаты, андан тышында да иги таныйдыла. Ол бир кьауум кьысха метражлы кинону, иги кесек клипни, «Любовь не за горами» комедианы да режиссеруду. Аны «Ах, мой Чегем» деген, Кьулийланы Кьайсыны сьезлерине Атмырзаланы Элдар жазгьан, кеси жырлагьан жыргьа этилген клипни кимни да ыразы этгенди.

Былыр а Магомет «Бичакь» деген киносуу алдыргьанды. Ол кьарачай-малкьар бичакьны юсюнденди. Аны да Тюркде былтыргьы 24-чю халкьла аралы фестивалыда «Тюрк дунияны киносууно кюню» деген номинацияда кьргюзтгендиге. Ол андан лауреат болуп кьайтханды.

Махтаулу таулу жашны «Юй» атлы чыгьармасы быйыл Тюркде Адан шахарда сентябрьде баргьан "Alt n koza" ("Золотой кокон") деген 25-чи халкьла аралы кинофестивалыда «Миллет документли кино» деген номинацияда игиледен бирине салгьанды. Орусча аны аты «Архитектура балкарского жилища» деп айтылады.

Бу документли кино малкьар халкьны эрттегили жашау турмушуну юсюнденди. Аны сценарий Эммануил Бернштейн деген белгили тарыхчыны илму, тинтиу ишлерини мурдорунда жазылгьанды.

Аланы хайырланып, тарых илмуланы кандидаты Асанланы Юрий, архитектор Екатерина Кохташвили, кьурулушчу Байсыланы Алим, искусствовед Григорий Климовицкий, художник-скульптор Вадим Джюев таулуланы юй-журт ишлеуде эрттегили хунерлерин эсге туююрюрге болушхандыла. Валерий Новиков а, Чистые Пруды деген жерде сурат галереяны директору, Эммануил Бернштейнни ишини энчилигин билдиргенди.

Кинону бютюнда магьаналы этген а жаш композитор Малкьондуланы Ахматны «Минги-Тау» симфониясы бла Отарланы Омар айтхан халкь жырладыла.

Аны бир-бир жигитлери ана тилибизде сьлешедиге. Бу ишге аллай

белгили фестивалыда бийик багьа бергенлери бизни кино искусствобузда алгьа эслерча атлам этилгеннини шартыды. Аны бизге, малкьар халкьгьа, магьанасын айтыргьа уа сьз жетмейди.

Фестивальны программасы бир да уллу эди. Анда «Мен азиатма, мен - африканлыма» деген аты бла да болгьанды номинация. Аны эсгертгенлигим, муну кьурагьанла узакь миллетлени, жууукь кьоншуланы да жыйгьандыла бирге - кинону байрамыны географиясы алай кенг эди.

Кинофорумда кьаралгьан битеудуния кинематографияны ишлерини саны эки жюз бла жарымдан аслам эди. Алагьа онбеш номинацияда беш жюри кьауум кьараргьанды. Жыйылынуу тарыхыны юсюнден бир кьауум сьз: быллай кьууум бла Тюркде онсегизинчи кере жыйыладыла. Бек биринчи 1969 жылда болгьанды ол. Онсегиз жылны унутулуп туруп, ишин жангьдан башлагьанды. 2005 жылдан бери уа тохтамай бардырылады.

Бу байрамны кьурагьанла факмулу режиссерлагьа не жаны бла болушлукь этериклерин билдиргендиге. Айыргьанларына ахча сауьала да этгендиге. Бизни жерлешибиз Кьумукьланы Магомет андан хорлам бла кьайтханы, суююнчюлюкча, алай кирди юйлерибизге. Ызы кьалын болсун!

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

Шимал Кавказ кюн сайын

Кьытайлы туристле - спецназда Гурдермесде Спецназы россейлы университетин тыш кьыраллы туристле биринчи кере жокьлагьандыла. Ала барысы да кьытайлыла болгьандыла. Аны юсюнден ТАСС-ха вузну пресс-службасындан билдиргендиге.

Туристлени программасына спорт сауутланы тюрлю-тюрлюлеринден илишанга атыу, аэродинамикалы бургьыда учуу, Чеченде Спецназы россейлы университетинде чыгарылган «Чаборс» вездеходлада тау жерледе жюриу да киредиге.

Иги окугьанлагьа - энчи эс

Ингушетияда вузланы айырмалы башагьанлагьа дипломлары бла бирге ишге алынганларына шагьатлыкь этген кьагьытланы да тутдурадыла. Иги окугьанланы иш бла «Миллет кадрла республиканы келир замандыла» деген программагьа кере жалчытадыла.

«Евгений Онегин» - чечен тилде

Александр Пушкини «Евгений Онегини» чечен тилге биринчи кере кьюрюлгенди. Бу кюнде аны Грозныйде Миллет библиотекада презентациясы болгьанды. Романны чечен тилде автору поэт, публицист эмда тилман Хусейн Хатаевди.

Библиотекагьа анга аталган тюбешиуге жюздөн артыкь адам келгенди. Аланы араларында белгили поэтле, жазычула, чечен эмда орус тилледен устазла, студентле да бар эдиле.

Ётмекни - эртте заманладача

Шимал Осетияны Карман-Синдикзау элинде бир ненча жылны ичинде ётмекни эрттегили заманладача бишредиле. Аны амалын а устала кьаты жашырынлыкьда тутадыла. Болсада кеси кьоллары бла ийленген, отун отда биширилген ётмекге жетген жокьду дейдиле.

Аякь машинада - Швейцариядан Дагьыстаннга дерн

Аякь машинасы бла узакь жерлеге барыргьа швейцариячы Люк Алекман 10 жылны термилгенди. Ма энди муратына жеталгьанды. Бу ыйкьда ол Россейни юг тийрелерине жетгенди. Алыкьа Дагьыстанда тохтап турады.

Юйюрден ынна сау кьалгьанды

Биринчи ноябрьде кече Шимал Осетияда женгил машина Куратин тардан кетгенди. Тьрт башлы юйюр, «Мазда» автомобильде Фиагдондан Владикавказгьа бара, 150 метр бийикликден энишге кетгенди. Кьутхарычула аны эрттенликде тапхандыла. Тьрт адамдан 77-жыллыкь тишируу сау кьалгьанды.

Дербентге аэродром керекди

Дагьыстанны башчысы Владимир Васильев РФ-ни Транспорт министерствосу эмда Бириккен авиакьурулуш корпорация бла бирге Дербентге аэродром ишлеуно юсюндөн оноулашадды. Республиканы оноучусу бу эрттегили шахар муслиманланы сыйлы жерлеринден бирине саналгьанын, Россейге, ол санда Дагьыстанга да келген кьонакьла аны жокьламай кьыймагьанларын айтып, анда аэродром бек керек болгьанын чертгенди.

Керти окуна, бу бурунгулу журтда Мухаммад фаяхбарны 40 асхабы асыралган кьабырла, Россейде бек эрттегили Жума межгит да бардыла.

Информагентстволаны билдирулерине кере ТЕКУЛАНЫ Хауа хазырагьанды.

Билдирюу

Ортакьгьа жер аллыкьлагьа

Республикада эл мюлк жерлени бир талай арендагьа бериледи, деп билдиредиге Кьабарты-Малкьарны Жер эмда ырысы бла байламлы халланы министрствосундан. КьМР-ни Башчысыны буйругьу бла бу иш бла байламлы битеу шартла ачыкь болургьа керекди да, участкаланы тизмеси жарашдырылып, басмада кьргюзтюледиге.

Юлешинирик жерле Зольск, Черек, Чегем эмда Элбрус районлададыла. Аланы толу тизмеси бла уа интернетде басмаланган ма бу документде шагьарейленге боллукьду: http://pravitelstvo.kbr.ru/oigv/minimush/deyatelnost/privatizatsiya/svobod_zem_uch_1_11_2018.xlsx

ЭСЕПЛЕ

Табийгъатны къорууларгъа гитчеликден юйренирге

Къабарты-Малкъар къырал аграр университет Россейни Жаш тѣлюню ишлери жаны бла федерал агентствосуну грантына «Таза алам» деген экология марафонну чеклеринде тюз аллай ат бла республикалы конкурс бардырганды. Аны къурауыа вузун студент совети эмда КъМР-ни Парламентинде Жаш тѣлю палата да къатышхандыла.

Конкурсха республиканы шахарларыны, районларыны школларыны 9-чу-11-чи классларыны окъуучулары суратларын эм сочинениялары жибергенди. Жарсыуыа, Элбрус эм

Черек районланы келечилери аланы араларында жокъ эдиле. Окъуучулары ишлерине къарагъан комиссиягъа сайлау этген тынч тѣлюю эди. Жюри белгилегенге кѳре, аланы асламысы сейир эмда магъаналы оюмлары бла айырмалы эдиле. Къалай-алай болса да, сайлау этерге тюшгенди.

Бу кюнледе уа конкурсда хорлагъанла Къабарты-Малкъар къырал аграр университетте чакъырылып саугъалангандыла. Алагъа майдаланы бла грамоталаны КъМКЪАУ-ну проректору, комиссияны къауумуна кирген Анзор Езаов бергенди. Школ-

чуланы бла аланы устазларын эл мюлк илмуланы кандидаты, доцент, профессор, «Управление» кафедраны таматасы, жюрини председатели Жангоразланы Жансурат, КъМКЪАУ-да экономика факультетни деканы, экономика илмуланы доктору, илмуну сыйлы къуллукъчусу Николай Коков да алгъышлагъандыла.

«Сиз тѳгерекедеги къудуретге уллу кѳлю болмагъаныгъызны, келир заман ючюн къайгыргъаныгъызны билдиргенсиз, табийгъатны сакълауыа юлюшюгюзню къошхансыз. Къайда ишлесегиз, къайда болсагъыз да, экологияны тазалыгы ючюн кюреш бардырлыгыгъызгъа ийнамама, - дегенди Анзор Езаов, хычыуун жумушну толтуруа.

Жангоразланы Жансурат а конкурсха къатышханлагъа ыразылыгъын билдиргенди. «Биз ызыбыздан келген тѳлюлеге таза аламны, аriu табийгъатны къояргъа керекбиз. Аны бла байламлы къырал кѳп грантла да бери, кѳп тюрлю мадарла да этеди. Биз да, сиз да ол уллу ишге кесибизни юлюшюгюзню къошаргъа борчлубуз. Биюгюнлюкде биллай гитчеле аллай уллу ишни къолгъа алгъан эселе, тамблабыз хатасыз боллугъуна ышанырчады. Сиз ишлеген суратларыгъызда, жазмаларыгъызда да кѳлюгюзде болгъанни кѳргюзтгенсиз, сау болугъуз», - дегенди ол.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алгъанды.

Алгъаракъда «Заман» газетибизде окъудум къайын анасыны юсонден тарыкъгъан келинини хапарын. «Мен къайын анама келин тѳлюю эдим, къарауаш эдим», - дейди ол. Анга тынгъыласанг - ол аш-азыкъ бишириучю, къайынлары уа дайын ашаучула. Бош ашаучула да угъай, къарынлары тойгъандан сора да, кѳзлери тоймагъанла.

Алай мен анга иги ийналмайма. Къайынлары ишлемесе, биширирге аш-азыкъ продуктла да табылмаз эдиле. Хо, алай окъуна да болсун. Мен да къайын ана, келин бла байламлы къулагъым бла эшиттен, кѳзюм бла кѳрген къауум затны айтайым.

Тау элерибизден биринде жууукъларым юч къарындашны юч жашы бир бири ызларындан келин келтиредиле. Аланы ючюсюне да барыргъа тюшеди манга. Биринчи юйорню аталары оную этерге керек эди, алгъаракъ келсенг эди, деп чакъырады. Асхут заманнга барама, бир нѳгерим да барды, айтылган заманнга жетебиз. Жашны атасы бизге бек къуанып, ичинде отууда олтуртады. Кеси уа: «Мен бусагъат келейим», - деп, тышына чыгъады.

Шо ол да кетгенлей, аны юйдегиси кирип келеди. Бизни ким болгъаныбызны уста таныды. «Сау келигиз, къонакъла», - дегени орунуна: «Сиз а бери нек киргенсиз, былайда нек олтургъансыз. Мында мени адамларым олтурлукъдула. Бу стол алагъа деп къуралгъанды. Сиз а барыгъыз тышына. Жапма тюбюнде жер къурагъыз кесигизге. Былай эрте да нек келгенсиз. Жетишалмай къалырсыз ашаргъа, ичерге», - деп, биз эс жыйгъынчы чыгъып кетди.

Нѳгерим да, мен да тиширыу

аллай бир тырман этерча сыйсызладан а тѳлюю эдик, чакъырылмай да бармагъанбыз. Бир бирге къарап, сѳз айталмай бираз турдукъ. Сора тышына чыгъып, юйню иесине тюбедик да, билмей тургъанлай тишим тутду, докторгъа жетип келей-

арбаздан чыгъып кетдим. Мен а, тюзюн айтханда, аны аriu къылыкълы адам сунуучу эдим. Баям, адамны хали иш юсюнде кѳронеде.

Андан сора жыл озду. Гитче къарындаш да келин алыргъа хазырланады. Бир

Оюм ЮЧ КЕЛИН – ЮЧ КЪЫЛЫКЪ

ик деп, ол арбаздан теркирек кетерге кюрешдик.

Кюзде экинчи къарындашны жашы юйдегили болады. Биягъы мени чакъырадыла ары. Ол а кесим бла тенг адам эди да, анга уа эркеленип окъуна барама. Бек жарыкъ тюбейди. Экибиз да арбазда онуюлаша турабыз: къалайгъа къаллай столла салыргъа, алагъа кимлени олтуртургъа, не мал сояргъа, киеу жѳнгере кимни башчы этерге эм дагыда тойгъа кимлени чакъырыргъа.

Ол кезиуде аны къатыны, юйден чыгъып, бийик атлауучладан бизге къарайды. Сол къолун жан суюк башына салып, онг къолун бизге буруп: «Мен югече айтып бошагъанма санга оную. Анга бир тюрлю къошар, къоратыр кереклиси жокъар. Жыйын тамата да къарындашым боллукъду. Андан сыйлы даражалы сени битеу тукумунга да чыкъмагъанды. Мен айтханнга угъай дегени уа къаргышдан соярыкъма», - деп, юйге кирип кетди.

Да бу къарындашымны да эшиги жабылып тура кѳреме деп, анга да жаным ауруп,

кюн ол кеси келип юйюне элтеди. Арбазда къауум тиширыу жумуш этип айланадыла. Юй бийчеси да ала бла бирге. Мени кѳргенлей аллыма келип саламшады. Къоймай ич отуугъа элтеди. Стол артына олтуртады. Тиширыуладан бирине айтып, жылы ашарыкъла келтирди. «Мен бусагъат келейим», - деп тышына чыкъды. Юйню иеси, мен да ауузланып бошаргъа ол да къайтды. Столну тазалады.

Сора былай деди: «Къарындашын да айтхан болур. Билмей, сунмай тургъанлай жаш быллай жумуш этерик эдим, ыразы болсгъаыз эди», - дегени да, биз анга угъай демедик. Келтирир адамдын да кеси хазыр этгенди. Биз кесибиз да иги таныгъан адамланы къызларыды. Сабийлигинден кѳз аллыбызда ѳсгенди. Энди ол ишни неден башларгъа, къалай бардырыгъа кереклиси оную этеригизни тилейбиз».

Бираз сагыш этдим да: «Аллах огурлугун берсин. Тола юйорлю болсунла, сизни къуандырсынла. Оную уа шѳндю тиширыула этедиле, билгенинча этип къой», - дедим. Келин а

былай деди: «Андан эсе ѳлюк къалайым, эр кишиге оную этгенден эсе. Оную тукум адамлары этигиз. Биз а жумушчулабыз. Жумушха жараргъа кюреширикбиз», - дегени айтып, отуудан чыгъып кетди.

Бир юйню юч келини юч тюрлю къылыкъларын кѳргюзтюдюле. Ючюнчю келинини баш иесине, аны тукумуна да уллу хермети бар эди. Аны ючюн аны даражасы тюшмедди. Ол угъай да, биюгюн да мен анга эл багъасы келинбиз деп, къубултанлай турама.

Баям хар кимде да алай болур. Жашына къатын излеген бек алгъа къызыны анасын сорайды. Андан айта болура, анасына къара да - къызын ал, деп. Сора юйде къатын оную болса, аны къызындан кенге турадыла. Эрге баргъан тиширыу да адамны оную бла жашарыкъ тѳлюю эсе, баргъан атлы болуп, аны, кесини жашауун да нек бузады.

Эрге баргъан къызгъа уа жумуш этерге тюшеди. Келинини баш ауун алгъан кезиуде аны белинде ал батасы болады. Ол а бу адам юйге жумуш этерге хазырды дегени белгисиди. Аны эсде тутаргъа керекди. Сора адам эталмазлыкъ ишни къайын ана келинге да айта болмаз.

Жашауда аз тюрлю болмайды. Къатыракъ къайын анала да тюбей болура. Ала юйюне келген жангы адамгъа аriu айтып, кеслерине юйретсинле. Келинле да аягъы киргенлей - табаны, демей, баргъан юйлерини онуюларына сыйынсынла. Ол заманда юйор тутхучу болур. Дуняя деген кезиуде: биюгюнчю келинини юйюне да бираздан келин келир...

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Пенсия фонд Льготалы усталыкъ

Пенсиягъа болжалдан алгъа чыгаргъа эркинлик берген законодательствону толтурууда проблемала асламдыла, аланы талайы бир-бир предприятияла урунуу книжаланы толтурууда халатла жибергенле бла байламдыла.

«Общие профессии» тизмени ХХХIII бѳлюмюнде айтылганга кѳре, резкада, къол сваркада, жарым автомат машиналада эм къоркъуулары 3-чю класдан энирге болмагъан флюслары бла ишлеген автомат машиналада урунган электрогазосварщикле пенсиягъа льготалы халда чыгаргъа эркиндиле. Аны ючюн аланы урунуу книжаларында сварканы къайсы тюрлюсюн этгенлери, ише къаллай бир заманны тургъанлары эм къаллай бир жылны ишлегенлери жазылыргъа тийишлиди.

Сварканы къаллай тюрлюсю жазылай къалгъаны хатасындан даулашла чыгъадыла, адамла пенсияларын тийишлисича, болжалдан алгъа алалмай къаладыла. Сѳз ючюн, аргон бла неда башха инерт газ бла жарым автоматда неда автоматда сварка этгенле пенсиягъа льгота халда чыкмайдыла, деп эсгертедиле РФ-ни Пенсия фондуну регионда бѳлюмюню пресслужбасындан.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Форум

«Шарт ишлени заманы» деген ат бла Нальчикде гуманитар-техника колледжде жаш тѳлю форум болгъанды. Аны Къабарты-Малкъарда «Халкны кючю саурукъдады» деген регион жамауат организация КъМР-ни Жарыкъландыруу, илму эмда жаш тѳлюню ишлери жаны бла министерствосуну, Граждан обществону институтлары бла байламлыкъла жюрютю эмда миллетлени ишлери жаны бла министерствосуну,

Шарт ишлени кезиую

«Международная исламская миссия» деген ара дин организацияны себепликери бла кыурагъанды. Анга гуманитар-техника, автомобиль-жол эмда «Къурулушчу» колледждеде окугъанла кыатышхандыла.

Алагъа къонакъгъа Социал жаны бла ишлеуде жангычлыкъланы арасыны директору, КъМР-ни Жамауат палатасыны члени Гуппойланы Тимур, «Халкны кючю саурукъдады» деген регион жамауат организацияны таматасы Марита Гоплачева, Муслиманланы дин управлениясыны председателини орунбасары, «Къатындагъыну болуш» жамауат организацияны таматасы Алим Сижажев, «КъМР-де Волонтерланы арасы» регион жамауат организацияны директору Азамат Азубеков, Кѳп функциялы жаш тѳлю араны баш специалисти Ратмир Каров, Битеукавказ жаш тѳлю тренинг араны башчысы Екатерина

Борисевич да келгендиле.

Форумну ача, КъМР-ни Жарыкъландыруу, илму эмда жаш тѳлюню ишлери жаны бла министерствосуну баш специалисти-эксперти Асият Молова жаш адамланы жамауат жашагъа бютюн тири кыатышыргъа чакыргъанды.

«Эринмеген адам илмуну, жамауат жашауну да бирге тынгылы бардыраллыктыды. Дагъыда айтырыгъым: инсанлыкъ даражагъыны тюшормегиз, ономугъузу къоруулай биллигиз», -дегенди.

Къонакъла да, сахнагъа чыгып, залда олтургъан жаш адамлагъа форумну мағанасыны эмда аны бла байламлы муратларыны юсонден айтхандыла. Биз бек ариу республикада жашайбыз, аны мындан ары айнытырык, бютюн иги этерик сизсиз. Биз а, таматала, сизге кѳлѳбүздан келгенича себеплик этерикбиз, дегендиле. Ызы бла колледждеде окугъ-

ан жашла бла кызыла сейирлерине кѳре мастер-класслагъа кыатышхандыла.

Гуппойланы Тимур «Сейирлик эмда жамауатха керекли проектлени жарашдыруу», Екатерина Борисевич «Бизни заманыбыз кеси кѳлѳбүздады», Алим Сижажев «Республиканы жаш тѳлюсюн дин-ниет жаны бла юйретиу», Азамат Азубеков «Миллетлени араларында байламлыкъла», Ратмир Каров а «Мен - инсанма, мен - Ата журтума кертичиме» деген темалагъа «тѳгерек столла» бардыргъандыла, лекцияла да окугъандыла. Ратмир Каров а эм тири жаш адамлагъа Инна Кашежеваны назму китаплары сауғалагъанды.

Ахырында форумгъа кыатышхан хар жаш адамгъа сертификат берилгенди.

«Шарт ишлени заманы» деген форум – ол информация-жарыкъландыруу майданды. Аны кезиуюнде жаш адамла сынау жыйышдырыргъа, ахы ишледе фахмуларын, билимлерин ачыкъларгъа боллукъдула. Ол энчи окуу юйледе билим алгъан жаш адамланы араларындан алчылыны, тирилени ачыкъларгъа, предпринимательликке, адеп-къылыкъгъа юйретиуге, миллетлени араларында келишулюкню кючлендируге бурулупду.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алгъанды.

Карате

Эм кючлюлени санында

Белоруссияны Гомель шахарында каратеден 10-чу халкъла аралы эришуиле болгъандыла. Алагъа 4 кыралдан 780 спортчу – сабийле, кадетле, юниорла эм

ханды. Ол беш тѳбешиюун да хорлам жла бошагъанды. Абадан жыл санда уа биринчи жер бла Тенгиз Калдани (84кг.) кыуандыргъанды. Ол кесини ауурлугъунда, би-

абаданла – кыатышхандыла. Аланы араларында Элбрус райондан каратечиле да сермешгендиле эм майдалла алдыргъа да жетишгендиле.

12-13-жыллыкъланы араларында алтын майдалны Керим Алихаджиев кыйт-

теулю ауурлукъ кыауумда да эм кючлю болгъанды. Аланы тренерле Руслан Нахушев бла Евгений Могилевец юйретедиле.

Анатолий ТЕМИРОВ.
СУРАТДА: биринчи жерде Керим Алихаджиев.

Право

Ууну юйюнде асырагъанды

Урван районну полициячылары оператив-излеу жумушланы кезиуюнде Нарткъалада жашагъан 32-жыллыкъ эр кишини юйюн тингентлеринде, кендирчиийс этген кырдык эмда наркотик хазырлауда хайырланылгъан сауутла табылгъандыла. Экспертиза кѳргюзтгенича, ол марихуанады, аны ауурлугъу 289,2 граммгъа жетеди.

Бу шартла бла байламды РФ-ни Уголовный кодексины 228-чи статьясыны 2-чи кесегине кѳре, материалла жарашдырылгъандыла. Нарткъалачы наркотиклени кѳн санда алгъаны, асырагъаны, жюрютгени, хазырлагъаны ючюн терленеди. Быллай бузукълукъ этгенни эркинлиги юч жылдан он жылгъа дери сыйырылыргъа боллукъду.

Жол

Эки аварияда жети адам ачыгъанды

Бир кюнню ичинде КъМР-де Зольск эм Терк районлада эки уллу авария болгъанды. Алада, жарысугъа, эки адам ѳлгендиле, жетеулен тюрлютю жаралары бла саулык сакълуу учреждениялагъа жетдирилгендиле.

Алай бла 1 ноябрьде 12 сагъатда «Кавказ» федерал жолда Малка элни тириесинде жолда жюрюуну кѳркѳуу-сузлугъу жаны бла инспекторла эмда катастрофаланы медицинасыны врачлары юч сагъат алгъа алайда болгъан аварияда ишлей тура эдиле. Ол кезиуле Дагъыстандан «КамАЗ»-ны 51-жыллыкъ водители, Пятигорскдан Нальчике келе, медикилени «Фиат» машиналары бла кыагышханды. Ол чартлап, аны алпында тургъан полициячыны ургъанды. Андан ары ауур жюклю машина тохтаяммай «Ниссан» эмда ДПС-ни «Лада-Приора» машиналарын да ургъанды.

Аварияны кезиуюнде эки полициячы, «Фиатны» водители эмда эки медик саулык сакълуу учреждениягъа жетдирилгендиле.

Ол кюн дагъыда кюндюз 13 сагъат 30 минутта «БМВ» машинаны Кенже элден 31-жыллыкъ водители, «Майский-Урожайный» жолда бара, алпында келген «ВАЗ-21099» машинаны озаргъа мурат этип, жолундан чыкългъанды. Алайда ол алпына келе тургъан «Ауди» бла кыагышханды. Аны водители Жангы Малкъардан 61-жыллыкъ эр киши эди.

Аварияны кезиуюнде ауур жарала алып, «Аудиде» келген 59-жыллыкъ тиширйу алайда окуна ѳлгенди. Водитель а саулык сакълуу учрежденияда ауушханды. «БМВ»-да келген эки пассажир, 25 эм 30-жыллыкъ пассажирле да больницагъа тюшгендиле. Аварияла болгъан жерледе оператив кыауумла ишлеп, аланы сылтауларын тинтедиле.

ТИКАЛАНЫ Фатима
хазырлагъанды.

ШАУАЛАНЫ Магометни жашы **Сулейман** ѳлгенине бушу этгенибизни билдиребиз эмда аны кыарындашы, тукъум таматасы **ШАУАЛАНЫ Ханайиге** кыайгы сѳз беребиз.
Жуукълары, ахлулары, тенглеры.

Акция

Республиканы школларына – кедр терекле

Кѳп болмай Нальчикни экология-биологиялы арасында «Терекчик орнат да - терек ѳсдю» деген акция болгъанды. Анга республиканы он райондан бла юч шахарындан кѳпле кыатышхандыла. Ала «Кедр Кавказда къонакъмыды?» деген темагъа плакатла жарашдыргъандыла, терекчиклени орнатыргъа, алагъа кыараргъа юйренгендиле.

Жыйылгъанлагъа школланы арбазларында орнатырча 1800 кедр терекчик юешингенди. Бир талай замандан ала айбатлык, салкынлыкъ да беричра боллукъдула.

Нальчикни агъач мюлкюню келечилери акциягъа

кыатышханлагъа КъМР-ни Табийгат байлыкъла эм экология министерствосуну атындан грамотала да бер-

гендиле, деп билдиргендиле сагъынылгъан араны пресс-службасындан.

Сурат этиод

АГЪАЧДА

Хапар

Къарт эменни аударурга иги баянмай, төгерегине-башына къарай кетип, ахырында: «Кёз – къоркъакъ, къол – батыр», - деп, эрте таулу айтханлай, таукел этип, терекни юсюне ёре сюелип, сол къол аязым бла да бир сылап:

- Я бисмилляхий, - деп, керилип-керилип, гйда балта бла тогуз-он кере ургъанлай, ол кесген жеримден, терекни ичинден саргылдым суу агъып башлады. Мен андан сора, гиданы ойнатханны къоюп, къарт атама бурулуп (ол да менден арлакда агъач кесе тура эди):

- Терекден суу чыгъады, къып-къызыл, къызыл суу... Къарачы бери, - дедим, иги сейирсинип.

Ол, ишин да къоюп, онг къолу бла тобугуна таянып, бек алгъа, андан башха зат айтмай: «Астофируллах, астофируллах!» - деп, мени къатыма шош келди. Эниште ийилип, сууну акъгъанына иги кесек къарады, къолу бла тийип да кёрдю. Атамы бети таза жазыкъсыннган хал алгъанды, ичинден не эсе да бир затла айта, эринлерин аз къымылдата, къатымда сюелди. Мен, аны сынап, биягъы гиданы бери алып, терекке керилип башлагъанымда, ол, мени

къолумдан тутуп:

- Къой, кет, къой! Мен къачан эсе да дагъыда биреден эшитгенме, терекни, кесе тургъанлай, «гиз-з-з» деп къаны агъып... Жанлары барды аланы да. Балтаны алып, адам агъачха кирсе, хар терек, къоркъуп, ийман-шагъадат келтирип турадыла, - деди.

Атамы хар айтхан сёзюне, огурулулугуна ичимден къууанып, тышымдан а уллу жарсыгъанча сундуруп, гиданы: «Сен а, хамашхар», - деген кибик этип, къатымда пура тюзкючге къулакъ артлары тийгъынчы уруп, къулакъ салып тынгыладым. Ол ишчи жерине кетди. Жарты кесилген къургъакъ эмен терекни ол энди, алгъынча ашыкъмай, хыны этмей, жууаш-жууаш кеседи. Бир заманда терек чыкъар-чукъур тауш этип, «горф» деп тышдю. Атамы биягъы: «Я мени Аллахым», - деп неле эсе да шыбырдагъанын эшитдим.

- Терек аугъанда ичинген неле айта эдинг, атам? - дегенимде, мен аугъан терекке жарсымагъан сунуп, ачууланым, элгенип:

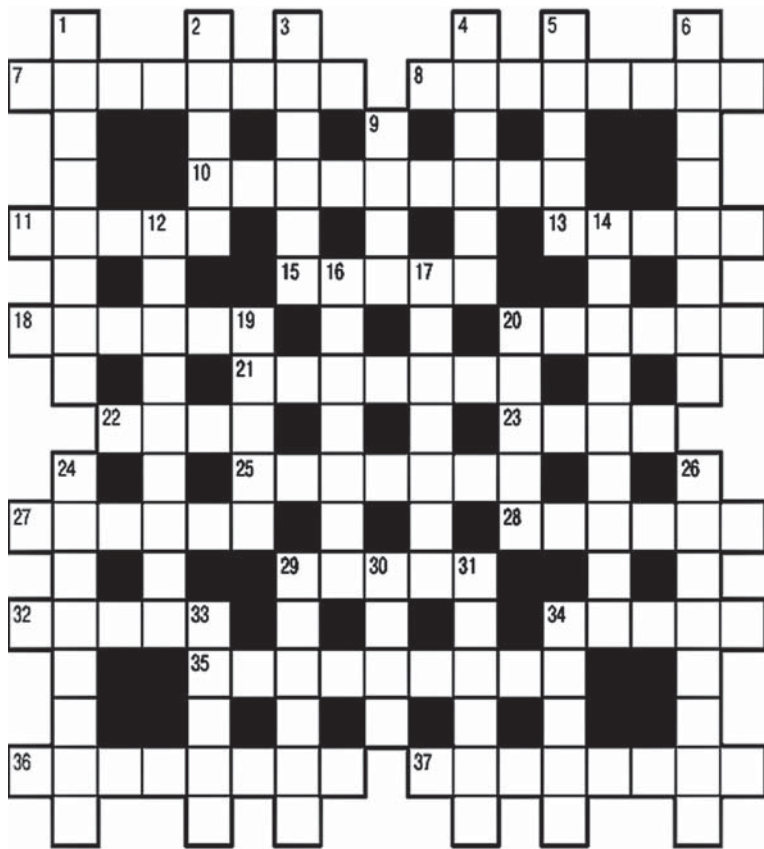
- Кечгинлик тилей эдим табийгъатдан, - деди.

БАБАЛАНЫ Сулейман.

Газетни келир номери 7 ноябрде чыгъарыкъды.

СЁЗБЕР

ЭНИНЕ: 7. Чачны ариу этиу. 8. Нени да сатып алыргъа къорешген адам. 10. Мирзеу токда ишлегенле. 11. Гитче къулакълъ къой, эчки. 13. Амал. 15. Атны аягында «саугъала». 18. Бийик жер неда чууакъ кёк. 20. Эртте эр киши биргесине жюрютген зат. 21. Къама-жакъны иничке узун тюрлюсю. 22. Халкъны къыргъан ауруу. 23. Байланы даражалары. 25. Сүймеклик жырла айтыучу. 27. Къарачайлыда жууукъ адам. 28. Багъалы таш. 29. Искусство малкъарча. 32. Бир затха жюрекден къууаныу. 34. Сынчыкълагъан адам. 35. Бир жанына бирча къачуу. 36. Къонакълыкълъны шарты. 37. Керексиз къайгъы этиучу адам.

ЁРЕСИНЕ: 1. Сабийни кечиндириу.

ГАЗЕТНИ 132-чи НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАНГАН СЁЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

Энине: 7. Айбалта. 8. Къанауат. 9. Бурдумла. 11. Мудакълъкъ. 12. Деу. 13. Хайран. 14. Нобель. 15. Отлукъ. 17. Къарс. 19. Умут. 21. Атты. 22. Ауукъ. 25. Тауат. 29. Тартыу. 31. Жантау. 32. Ыхы. 33. Таралыу. 34. Къазакълъ. 35. Къызарыу. 36. Чырайлы.

Ёресине: 1. Ойсурау. 2. Сандыракъ. 3. Атаман. 4. Майдан. 5. Мархабат. 6. Чабырла. 10. Адет. 11. Муру. 15. Осуят. 16. Къууат. 18. Ант. 20. Уку. 21. Аштархан. 23. Къонакъбай. 24. Къартлыкълъ. 26. Азыу. 27. Арыкъ. 28. Къарыулу. 30. Уялтыу. 31. Жазлыкълъ.

Учредитель: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствоосу

Баш редакторну орунбасары
ТЕКУЛАНЫ Хауа

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

АТТАЛАНЫ Жамал (баш редактор),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь),
МОКЪАЛАНЫ Зухура,
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
УЛБАШЛАНЫ Мурат

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асгамлы информацияны эркинликлерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагъа "КъМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланганды.
Нальчик шаар, Ленин атлы проспект, 33

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН
ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Улбашланы Мурат -
дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфия,
Кучучкланы Сафият - жууаплы секретарьны орунбасарлары;
Токумаланы Салим (1,2,3,12-чи бетле),
Ахъбеккланы Жаннета (4,9-чу бетле),
Зезаланы Лида - (10,11-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 1390 экз. Заказ № 1100
Багъасы 15 сомду.

РЕДАКЦИЈНЫ ЭМ
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шаар,
Ленин атлы проспект, 5
электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru